

Izhaja dvakrat na teden, in sicer v torek in soboto ob 4. uri popoldne. Ako pade na ta dneva praznik, izide dan poprej.

Stane na leto K 10.—

1/2 leta . . . . . 5.—

1/4 „ 2.50

Posamične številke stanje . . . . . 8 vin.

Na naročila brez doplačila naročnine se ne oziramo.

SOČA

Telefon št. 83.

Vse za narod, svobodo in napredek! Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. na desno.

Upraviništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v I. nadst. na levo v Goriški Tiskarni.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

Oglasni in poslanice se računijo po Petit-vrstah, če tiskano 1-krat 16 vin., 2-krat 14 vin., 3-krat 12 vin. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. Večje črke po prostoru. Reklame in spisi v uredniškem delu 30 vin. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Deželna doklada na užitnino in deželna davščina na pivo.

Pred nami leži poročilo deželnega odbora poknežene grofije Goriško-Gradiške o svojem delovanju v letih 1911. in 1912. Listamo in listamo in ustavimo se pri poglavju IV.: Deželne finance, razdeljenem v štiri podpoglavja, iz katerih je drugo »Deželna doklada na užitnino«, tretje »Deželna davščina na pivo«.

Poročilo pravi, da tudi leta 1911. se je pobirala užitnina v državni režiji potom finančnih organov, ali čisti dohodek je bil »nekoliko manjši« kot v prejšnjem letu, toda tega pojava ne sme nikdo pripisovati sistemu pobiranja, ampak splošni draginji, zvišanju vinskih in mesnih cen, kar je povzročilo, da se je použilo mnogo manj mesa in vina.

Leta 1910. je dala doklada na užitnino . . . 756.180 K 80 v.

Leta 1911. pa je dala doklada na užitnino . . . 617.909 „ 27 „

torej manj . . . . . 138.271 K 53 v.

Nam se zdi, da ta dohodek ni le »nekoliko manjši«, ampak prav izdatno manjši. 138.000 K, to ni bagatela, ampak pri naših deželnih financah velikega upoštevanja vredna svota. In za toliko se je znižal čisti dohodek v letu 1911. Leta 1910. je bilo čistega dohodka 756.000 K okroglo, prihodnje leto pa kar za 138.000 K manj.

Poročilo pripisuje krivdo na tem odmanjku splošni draginji, zvišanju vinskih in mesnih cen; da ni kriv sistem pobiranja, je že umevno.

Vedno višanje in višanje cen pri blagu vseh vrst podi ljudi od blaga vseh teh vrst in po njem segajo le še sloji, ki imajo večje dohodke; drugi se odmikajo, le včasih še si privoščijo, kako tako visoko obdačeno reč, ki jim je bila včasih potrebščina, in slednjič se odmaknejo.

Poročilo lakonično konstatira: draginja je splošna, cene mesa in vina rastejo, odtod vzrok, da se je použilo mnogo manj mesa in vina, in sicer toliko manj, da je odpadlo užitnine v letu 1911. kar za 138.271 K 53 v v primeri s prejšnjim letom 1910. V enem letu tako nazadovanje v dohodku užitninske deželne naklade. Koliko ljudi je bilo tu pahnjenih od mesa in vina, v koliko družinah so morda le ob velikih praznikih videli na mizi meso in vino, drugače nikoli. Draginja rodi bedo in žene revne sloje k sirku in žganju.

Glede pitja so si pomagali v letu 1911. precej s — pivom. Poročilo pravi, da se je od strani dež. odbora v I. 1910. obdačilo 38485, leta 1911. pa 65599 hl piva, kar da, po 4 K davščine, v letu 1910 K 133.940, v letu 1911. pa K 262.396. Odpisa in povrnitve davščine je v poročilu za leto 1910. K 2.640, za leto 1911. K 4.898; tako da izkazuje čisti dohodek leta

1910 . . . . . K 151.300,

leta 1911. pa 257.498,

torej več za . . . . . K 106.198.

Poročilo navaja potem še druge odbitke, tako da skonča čisti dohodek za leto 1910 s K 142.226,08; za leto 1911 s K 245.187,79. Torej vedno nad 100.000 K več v letu 1911.

Na eni strani vidimo tak upadek pri dohodku deželne doklade na užitnino leta 1911. in to radi splošne draginje, radi zvišanja vinskih in mesnih cen, na drugi pa tak narast pri deželni davščini na pivo.

Tam odpade za 138.000 K, tu pri pivu narast za 103.000 K; ali ta narast še vedno ni pokrila pomanjkljaja iz deželne doklade na užitnino, manjka nad 30.000 K.

Pivo je tuj produkt. Uvoženega je bilo na Goriško-Gradiškansko v letu 1910. hl 37825; v letu 1911. pa hl 64.374,50; piva iz Gorice je bilo v letu 1910 samo 166 hl, v letu 1911. pa 425 hl. Tuj produkt; torej obdačljiv visoko, do kjer gre. V deželnem zboru letos se je tudi to povdarjalo, v zbornici ni bilo nobenega, ki bi se bil izrekel proti povišanju deželne davščine na pivo, le izrekla se je potreba, da se prej dožene, kak povišek se da doseči; o takih resnih rečeh se ne da sklepiti kar tako na slepo in najhujše, najškodljivejše je, če so poleg demagoški nameni!

Toda, opiraje se na poročilo deželnega zbora za leto 1911. in 1912., navajamo monovno, da se pripisuje znižanje dohodkov iz deželne doklade na užitnino v znesku 138.000 K splošni draginji in zvišanju vinskih in mesnih cen, (vsled česar imamo pričakovati upadek tudi za leto 1912.) — Kaj bo torej, ako sedaj povišamo še ceno piva? Vino je domač pridelek in se mora varovati, ali varovali so ta domač pridelek tako, da se je bil novišal davek na pivo štirikratno (od 1 K na 4), davek na vino pa šestkratno. Ali ne bi mogoče v slučaju poviška cene piva izkazovalo poročilo deželnega odbora prihodnjih let 100.000 K manj deželne davščine na pivo? Gledé vina povdarja poročilo že sedaj, da radi povišanja cen se ga je použilo toliko in toliko manj. Da se pivopivec soročrne v vinovivca, nometakem ni verjetno in torej ni verjetna narast iz doklade na užitnino na vino: podi se ga na tudi od piva in s tem od deželne davščine na pivo. Kam — k žganju?

To so težka vprašanja, katera treba premostriti in potem priti na dan s predlogi. Naša maksima pa je: varovati domač pridelek.

Pogozdovanje Krasa.

(Dalje.)

Troški.

Troški režijskih nevlh nasadov so znašali K 1637,47 (napram K 8716,34 lanskega leta), poprave pa (presajevanje) so zahtevale troškov K 27.708,67 (napram K 14.028,33 lanskega leta); od te svote odpade K 27.533,35 na nasade in K 175,32 na semena.

V teh troških pa ni obsežena cena nasadnega materiala in semen in tudi ne izdatki za luknje za nova stebelca, ker so te izkopavali ponajveč posestniki sami — kot domesek interesentov. Na troške komisije je bilo napravljenih samo 8000 lukenj v Sežanskem političnem okraju z izdatkom K 28,50.

1000 lukenj za stebelca je stalo torej K 3,56; ali te svote se ne more vzeti za poprečno radi malega števila lukenj za stebelca. Na podlagi poprečnice K 6,89 iz leta 1911. pri številu 166.500 lukenj za stebelca sledi, da so lastniki zemljišč prispevali K 1147,18, ker so izkopali sami 166.500 lukenj za stebelca.

Poleg pravih kultur je bilo izvršenih več podložkov v svrhu premembe že obstoječih starejših kultur v boljše lesne vrste; in sicer nova dela so bila izvršena v dveh občinah Sežanskega političnega okraja na površini 1,87 ha z 2000 stebelci in 10 kg semena s stroški K 178,48, po-

prave prejšnjih podložkov v eni občini Goriškega in eni Sežanskega političnega okraja z 10.000 stebelci in 15 kg semena s stroški K 173,65.

Porabljena stebelca so bile smreke; 10.000 je bilo vzeti iz lastnih nasadnih šol, 2000 iz erarične nasadne šole v Komun in sicer brezplačno; za semena 25 kg jelčnega semena s stroški K 37,25.

Skupnih troškov za nove nasade, poprave itd. je K 31.089,31 v; k tem je pristišeti še 420 K za podpore dovoljene nekaterim občinam kot prispevek k troškom za pokončevanje žuželk.

Škode.

Leta 1912. je bilo primeroma malo požarov. Dne 19. januarja so v Rihembergu iskre iz lokomotive vzročile požar in napravile škodo K 350 na 4,07 ha; v Štanjelu je gorelo iz istega vzroka dne 19. januarja na 1,47 ha, škode je bilo K 167. V Štjaku je bilo škode vsled požara K 10 dne 8. aprila; v Dutovljah je bil mal požar iz neprevidnosti dne 16. julija, v Zdravščini 23. novembra, vzrok neznan.

Kjer so nastali požari vsled isker iz železniških lokomotiv, se je zahtevala od prizadetih železniških uprav odškodnina. Južna železnica je plačala za škode, vzročene leta 1911. ob njenih progah, odškodnine K 6857; od tega je šlo K 3325 v fond za pogojdovanje, drugo se je izplačalo oškodovanim posestnikom.

Razne žuželke so delale škodo v raznih političnih okrajih; storilo se je kolikor mogoče v pokončevanje vseh vrst žuželk, ki so se pojavile. Škodo so vzročali tudi moli in plesen. V poslovnem letu ni bilo elementarnih nezdod: mnogo deževja in nenavadno mrzlo poletje pa je bilo še ugodno za rast nasadov.

Obrambne naprave.

Pred vsem zidovi. V občini Tržič je bil v poslovnem letu skoro dograjen obrambni zid, katerega so postavljali že od leta 1911., dolg je 1700 m, nakazalo se je znova 700 K. Dovoljeno je bilo dalje K 32,40 podpore za gradbo zidu v Čepovanski občini, dolgega 162 m; subvencija je znašala 20 vinarjev za meter. Za poprave v občini Opatjeselo se je izplačalo K 30,95.

Poleg zidu v Tržiški občini so bili dograjeni še drugi obrambni zidovi.

V političnem okraju Goriškem: dolga zidu 16.985,5 m, subvencija K 4030,73; v političnem okraju Gradiškanskem: zid 2.617,0 m, subvencija K 986,50; v političnem okraju Tržiškem (nštef že omenjen zid) 18.065,0 m, subvencija K 9.531,64 v; v političnem okraju Sežanskem 23.799,3 m zidu, subvencija K 11.584,10 v.

(Dalje prin.)

Nemški „turnar“ na državnem kolodvoru v Gorici.

Solkanske pesti.

Na drugem shodu (prvega smo jim razbili) takozvanega »Deutscher Eisenbahner Gesangsverein« je prišlo do hudega prepira med člani tega društva, in sicer med Nemci in socialisti.

Par Nemcev, ki so v tem društvu, je namreč zahtevalo, da naj se društvo imenuje znanprej »Deutscher Gesangsverein«, večina je bila pa proti temu in je zahtevala, da naj se društvo imenuje sa-

mo »Eisenbahner Gesangsverein«. Radi tega je izstopilo par Nemcev in neki nemški fant, ki je zaposlen v materijalnem skladišču, se je izrazil, da je on član samo takega društva, ki je radikalno nemško.

Ta človek je ošaben in hodi pokoncu po kolodvoru, kakor bi bil on prvi za Wieserjem. Nemški junak seveda nima strahu pred Slovenci. Nasproti nekemu gospodu, ki ga je opozoril, da naj se on tak kot je, ošaben in izvivajoč, varuje pred slovenskimi, posebno solkanskimi nestmi, je odgovoril: »Die sollen nur kommen, wenn sie die Fäuste eines deutschen Turners kosten wollen.« (Naj le pridejo, če hočejo pokusiti pesti nemškega turnerja.) Ako bi prišle te slovenske pesti nad nemškega izzivača, Bog ve, če bi bil res tako korajžen! — Kdor ga vidi, misli, da je ta nemški človek gotovo kak višji uradnik in nobeden ne verjame, da je še pravzaprav majhen uslužbenec pri železnici, tako se obnaša. No, nemška ošabnost na državnem kolodvoru v Gorici je na sploh velika in nemška nesramnost tam ne pozna nobene meje. Zato pa se moramo neprestano bojevati proti sedanjim razmeram na državnem kolodvoru toliko časa, da jih odravnemo!

Proč z nemško ošabnostjo in nesramnostjo z državnega kolodvora v Gorici!

XX

Izseljevanje.

(Iz Temnice.)

Izseljevanje se je razširilo tudi po naših krajih na Krasu. Samo iz tukajšnje občine se je v par letih izselilo v Ameriko okrog 16 oseb; med temi so družinski očetje-posestniki, ki so vse pustili tu ter odšli v nadi, da si tam opomorejo.

Če pojde tako dalje, bo tudi tod po Krasu kot po Dolenjskem, kjer so že cele vasi prazne in zemlja brez delavcev.

Izseljevanje postaja našemu narodnemu gospodarstvu prava kuga: najboljši moči se potopé v tujini ter ji darujejo svoje telesne moči — največkrat brez zaželenega uspeha.

Pred par dnevi sem čital pismo domačina-Amerikanca, ki piše: »V par (2) mesecih je došlo sem — v Cleveland — nad 1000 (!) samih Slovencev, a da bi jaz koga vabil, bi ne došel.«

Vzrok izseljevanja je v prvi vrsti pomanjkanje. — Čitali smo, da se napravi nov izseljeniški zakon, za kar je dalo povod početje družbe »Canadian«. Bolje bi bilo, da bi vlada državljanke vabila na domačo zemljo s primernimi zaslužki — saj so oziroma bi jej morali biti državljani vendar najdražja stvar!

Kraševec.

Balkan.

Balkanska posojila in francoska vlada. — Po končanih balkanskih vojnah so začeli pridno obiskovati francoske banke razni zastopniki balkanskih držav, da dvignejo v Parizu posojila, s katerimi bi mogli urediti svoje razdrapane finance. Grškega kralja so spremljali v Paris grški finančniki, pa afera s kraljevim govorom v Berlinu ni bila ravno voda na njih mlin. Istočasno se je pa mudil v Parizu tudi zastopnik rumunske vlade, pa tudi ta ni dosti opravil, moral je iskati pomoči v Berlinu pri diskontni družbi, kjer je, tudi nekaj dobil a še dolgo ne dovolj. Med tem pa

ne prezira francoska vlada povsem denarnih potreb balkanskih držav. Tako je tudi pripravljena priskočiti na pomoč Srbiji in Bolgarski, pa tudi Turčiji bi nekaj dobila. Samo francoska vlada zahteva, da se ne bo porabil denar proti njej. Od Grške je zahtevala čisto določno izjavo, kako stališče zavzema do angleške in francoske sredozemske politike. Stavila je tudi predlog, da se pridruži Grška tej politiki. Ali tu so nastala nesoglasja. Osebnosti vežejo grškega kralja na Nemčijo in tako je za enkrat splavalo posojilo Grške v Parizu po vodi. Drugi pomen ima rumunsko posojilo. Dokler je bila Rumunija pri trozvezi ji je bil denarni trg seveda čisto zaprt. Ko je pa potem Rumunija samostojno nastopila in napadla zaveznico Avstrije Bolgarsko je pa dobila upanje na posojilo v Parizu. Ali francoska vlada ni hotela nobenega kolebanja in jasno je zahtevala odgovor, ali gre Rumunija s trozvezo ali s trojnim dogovorom. Rumunski finančni minister Margiloman pa je govoril, mesto da bi podal jasen in točen odgovor o bodočnosti Rumunije in kolike koristi bi imela še Francoska od Rumunije. Francoski finančni minister mu je pa na to kratko odgovoril, da rabi sedaj Francija sama denar. In mu tako lepo prošnjo odbil. Dati mu pa sedaj tudi ne more denarja, ker bi potem rumunska vlada plačala s francoskim denarjem svoje dolgeve v Nemčiji in bi tam dvigal francoski denar nemško blagostanje. Sedaj pa preišljuje rumunski finančniki, kako bi potolažili Francijo, da bi prišli do potrebnega denarja. Tako vodi danes Francija oziroma trojni sporazum z denarnim pritiskom balkansko politiko.

Obletnica zavzetja Soluna. — Atene, 10. novembra. Obletnico zavzetja Soluna, so slavili tu na posebno slaven način. Ljudstvo je prirejalo kralju navdušene ovacije.

Kakor poroča »Neues Wiener Tagblatt« **princ Viljem Wied**, ki se vrača iz Bukarešte na Dunaj, ni sprejel kandidate za albanski prestol.

Avstrijsko-bolgarska zveza. — »Politika« poroča: Dunaiski poset carja Ferdinanda je dovedel do vojne konvencije med Avstro-Ogrsko in Bolgarsko. Kralj se je po avdijenci pri cesarju izrazil: Sedaj je moja duša zopet mirna!

„Naš položaj in naše delo“.

Pridržali smo naslov »Naš položaj in naše delo«, kakor ga ima »Edinost« o poročilu o shodu tržaškega političnega društva.

9. novembra je imelo politično društvo »Edinost« shod v Trstu, na katerem je poročal **dr. Otokar Rybař** o položaju in o svojem delovanju kot poslanec. Izvajal je:

Sklicali smo shod, da podamo račune o svojem delovanju. Pri tej priliki vas vabimo, da se udeležite še drugega shoda, občnega zbora društva »Edinosti«, da postanete njegovi člani, ker to društvo je vodilo vse delo in čim več članov bo šlo, tem večji bodo uspehi. — Nato je govoril dr. Rybař o položaju. Parlament bo leha in deželni zbor tudi ne deluje zadostno, čemur so krive naravnost obupne razmere. Slike teh razmer nam posebno jasno kaže Trst, kjer se danes vrše trije shodi. Italijani demonstrirajo za vseučilišče, ne sicer iz potrebe, temveč le, da morejo govoriti o zatiranju. Državni uslužbenci so dalje sklicali shod, da povedo državi, da nimajo dovolj hrane. Njihove zahteve so upravičene in jako žalostno je za državo, v kateri celo njeni uradniki mislijo na gibanje proti državi na pasivno rezistenco. Taká država je na robu propada. — Tretji shod je naš shod. Mi ne zahtevamo vseučilišča, temveč le ljudske šole in zahtevamo le, da imej na domači zemlji domačin zaslužek ne pa predvsem renjikoio. Kljub zakonito določeni enakopravnosti manifestiramo še le za ljudske šole in za vsakdanji kruh. To je slika položaja na našem jugu. — Pa še drugi vzroki so, da je v naši državi tako žalostno. Oni narodi, ki venomer trde, da so stebri države, Nemci, Poljaki in pri nas Italijani poženejo Avstrijo s svojimi zahtevami po hegemoniji še v propad. To vidimo pri češko-nemškem sporu. V tem sporu se vidi, kako razumevajo Nemci ravnopravnost, da njih pojmovanje

onemogoči vsak sporazum. Dokler ni poravnani češko-nemški spor je vsako parlamentarno delo nemogoče. Če že drugih konfliktov ni, pa pride justični minister dr. Hohenburger in povzroči novo razburjenje. Zadnji čas je pa nastal nov spor. poljsko-rusinski, ki ogroža ves parlament, ker Rusini groze, da razbijejo, če ne dobe svojih pravic tudi parlament. Na Češkem je že sistirana ustava, vlada pa grozi, da jo bo tudi v Galiciji in Istri in pripravlja se, da razpusti državni zbor in da zavlada absolutizem v vsej državi. Da ima vlada ta pogram ni čudno, saj je celo upravno sodišče kljub očitnemu zakonolomstvu razsodilo v prilog države. Ali saj ne more biti drugače, ko je na čelu justice mož, ki je sam kršil zakon. Govornik navaja nato dva slučaja, ki jasno kaže, da ne bo skoro nobene oblasti več, ki bi imela spoštovanje do zakona. — Vso mizerijo v Avstriji pa je zakrivila vlada, ki noče deliti vsem narodom enakih pravic. Vsled te politike so spravili vladujoči Avstrijo na rob propada. Mobilizacija, Albanija, vse porojeno le iz sovraštva do Jugoslovancev, so živé priče avstrijske polomije. Pa kljub temu smo dobri državljani, čeprav nismo praznovali bitke pri Lipskem. Mi Jugoslovani nimamo vzroka, da bi praznovali padec Napoleona, ko nam je on več dal v par letih, ko Avstrija v vseh 100 letih. Napoleon nam je oživil »Ilirijo« in zato ne bomo mi proslavljali njegovega padca. Vsled vsega tega pa ne smemo le čakati na dogodke, temveč moramo delati, da smo pripravljeni za vse slučaje.

Nato je govoril dež. posl. dr. Wilfan o domačih tržaških razmerah, o katerih spregovorimo prihodnjič.

Politični pregled.

Iz poslanske zbornice. — Kakšna bo usoda poslanske zbornice? Ali bo zopet razpuščena, ali zavlada § 14. ter vlada uveljavi finančni načrt po § 14? Položaj je osredotočen na Galicijo: unanija na sporazum med Poljaki in Rusini pa ni pravega. Govori se tudi, da bo razpuščen deželni zbor galiski in se uvede upravna komisija.... Tačas pa se pripravlja delegacijsko zasedanje, ki začne 18. t. m.; 19. sprejme cesar delegate. Občna pozornost pa je obrnjena na Berchtold, kak ekspozé nam poda, kajti ta ekspozé bo odmeval po celi Evropi; da bi le ne bil preveč berchtoldovski!

Darovi.

Ciril Metodova podružnica za Brda v Biljani je prejela v dar 15 K nabranih pri prodaji vina na Zalibregu pri gospej Josipini vdovi Kocjančič. Kupec g. Josip Schrey, restavrater na južnem kolodvoru v Ljubljani je sam daroval 10 K. Srčna hvala! Brici, posnemajte! Odbor.

Domače vesti.

Akad. fer. društvo »Adrija« vabi vse tovariše in starejšine na II. prijateljski sestank, ki se vrši v četrtek 13. t. m. ob osmih zvečer »Pri petelinčku«. Tovariši naj prinesejo s seboj izdelane referate, ki so jih prevzeli na zadnjem sestanku. Pričakujemo številne udeležbe.

Osebnostna vest. — Slovenski pesnik in pisatelj, umetnostni zgodovinar dr. Vojislav Molè je dodeljen novogostanovljenem c. kr. deželnemu konservatorijatu za Dalmacijo s sedežem v Splitu za umetnostno-zgodovinske agende.

Iz politične službe. — Okrajni glavar Oton Schneider je imenovan za namestništvenega svetnika. — Namestništvena tajnika Liabordo grof Mels-Colloredo in Hubert baron Baum pl. Appelshofen sta imenovana za okrajna glavarja.

Smrtna kosa. — Danes tedn smo poročali, da je umrla za jetiko 21 letni knjigovez Josip Pavlin. Včeraj pop. na je bil pokopan njegov brat Fran. čevljar po poklicu. Umrl je za jetiko. Eden pa je umrl pred meseci, tudi za jetiko, tako da so bili v Pavlinovi družini tekom 9 mesecev trije pogrebi. Oče in mati sta zdrava in čila. živijo še očetovi stariši, 3 otroci tega pa so podlegli jetiki, katere je v Gorici še obilo, nemalo po krivdi slabih stanovanj in delavnice v zdravstvenem ožiru navadno niso baš uzorne.

Premestitev. — Inženir Artur Marcuzzi je premeščen iz Tolmina v Trst.

100 let stara. — V Puštalih blizu Čepovana je umrla starka Marija Plesničar, rojena v februarju 1814., manjkalo jej je corej le še par mesecev do 100 let. Njena hči ima v Kapucinski ulici v Gorici tobakarno. Starka je zmerom delala in pletla nogavice brez ocal. Danes so jo pokopali.

Kar tri umetniške moči z Goriškega nastopijo na koncertu v korist visokošolcem na Dunaju, ki se bo vršil 12. t. m. in sicer nastopijo konservatoristka g.čna Cirila Medvedova in gg. Rijavec in Neffat. Izmed 6 oseb, ki sodelujejo, je dala Goriška kar tri! Prepričani smo, da bo tudi uspeh časten za našo deželo!

»Goriška Slovenska Mladina« naznanja, da se bodo odslej do preklica vršile plesne vaje v dvorani hotela »Pri zlatem Jelenu«, to pa vsled tega, ker je dvorana v Trgovskem Domu za več nedelj oddana drugim društvom, vsrhu dramatičnih in drugih večernih prireditev. Vse one, ki se zanimajo za plesno šolo in vaje, opozarjamo, da se te vrše po sledečem plesnem redu. Od 2^{1/2}—3. za gospodične, začetnice nevesče navadnih plesov. Od 3.—3^{1/2} za gospode začetnike. Od 3^{1/2}—4. za gospodične in gospode začetnike za sestavljene plesse. Točno od 4.—7^{1/2} se pa vrše običajne plesne vaje z vadbo sestavljenih plesov. Prihodnja plesna vaja se vrši naslednjo nedeljo 16. t. m. pri »Jelenu«. Odbor.

Žaljenja veličanstva sta bila obtožena Just Fogar iz Červinjana, leta 1897. rojen, in italijanski podanik Nikolaj Bonutti, in sicer da sta širila po Červinjanu list »Pro Venezia Giulia«, številko z dne 31. avgusta t. l., v katerem se žali našega cesarja. Izgovarjala sta se: Fogar, da je slučajno dobil list v trgovini Malacrea, potem ga je vzel Bonutti, ki pa ga ni bral, na to je prišel v roke Miceva, od tam financij in na to žandarmeriji. Obtožena sta oproščena obtožbe, ali državni pravdnik je naznanil ničnostno pritožbo.

Sobotni kegljaški klub je imel v soboto otvoritveni večer novega kegljišča »pri Jelenu«. Lokale je jako okusno priredila gospa Korenova in preskrbela, da so bili vsi navzoči, prav dobro postreženi. Hvala ji! Člani in gostje so nabrali za prepotrebno slovensko šolo v Tržiču 20 kron.

Kakor čujemo, bo še ta teden več otvoritvenih večerov od raznih drugih klubov. Pričakujemo, da se tudi pri teh prilikah spomnijo vsi naše prepotrebne obrambne družbe.

Nevaren pes. — Pes, ki je last Jos. Peršolja iz Šmartna, se je zaganjal v kmeta Jos. Figarja s tako silo, da se ga je le z največjo težavo ubranil potem, ko ga je pes že popadel za desno nogo. Peršolja je povedal, da on ne prebiva v Šmartnu, marveč da oskrbuje posestvo Jos. Bezjak. Sodnija je tega obsodila na 24 ur zapora.

Kinematograf »Edison«. — Od ponedeljka, dne 10. t. m. do petka 14. t. m. se predvaja v kinematografu »Edison« velezanimiv film »In hoc signo vincas«. Ta film je povzet iz časa vladanja Konstantina in nam predločuje tragične in vesele dogodke takratnega življenja kristjanov.

Kegljaški klub »Joškofov« opozarja, da se vrši danes otvoritveni večer pri »Zlatem Jelenu«. — Tajnik.

Radi tatvine. — Antonija Koklič iz Gorice je služila v hiši trgovca Capella; Koklič je poročena. Zmanjkovalo je iz hiše sedaj denar, sedaj perilo, prstan itd. Iskali so tatu pa zaman. Potem je izginil iz blagajne bankovec 100 K. Slednjič pa je sin Ruggero prišel na sled tatvici. Ujel je Kokličev, ko je držala v roki bankovce za 1100 K in ko je hotela baš oditi od blagajne. iz katere jih je vzela. Razkrita je bila. Pri njej doma so našli razne ukradene reči. Obsojena je na sedem mesecev težke ječe s posti.

Fantje iz Šempetra, 3 po številu, P. B., P. B. in I. K. so se opili in potem pošteno pretepli. Ali to še ni bilo dosti, morali so še pred sodnijo, kjer se je dognalo, da sta bila prva dva opita do dobrega; bila sta oproščena, tretji pa mora plačati globo 10 K. Naj bi bil rajši zadovoljen »sahatinama, koje je dobio«.

Neverjetno, koliko orožja, koliko revolverjev se nahaja med ljudstvom. Dan z dnem slišimo o streljih iz revolverja. Sedaj strelja eden na drugega, sedaj

ustrelil kdo v zrak, da bi koga oplašil, strellajo pa tudi v gostilnah. Tako je neki Avgust Bremec v Čepovanu v neki gostilni ustrelil v strop; škode sicer ni napravil velike, ali ker ni imel pravice, nositi orožje, mora plačati globo 10 K.

Domača politika.

Shod za laško vseučilišče v Trstu. — V nedeljo opoldne se je vršil v tukajšnjem gledališču shod za laško vseučilišče v Trstu. Shod je bil dobro obiskan in nastopili so na njem kot govorniki zastopniki vseh laških strank. Predsedoval je Candutti, navzoč je bil župan Bombič, poslanec Ušaj, visokošolec Kocijančič, visokošolec Březina, laško ljudsko stranko je zastopal urednik Stefani, socialne demokrate Tonet. Ti so tudi vsi govorili, umevno, da samo znane reči in končno je bila sprejeta resolucija, v kateri zahtevajo laško vseučilišče v Trstu. — Ob enem so bili shodi za laško vseučilišče tudi po drugih krajih Primorja in na južnem Tirolskem, tako da je bilo shodov 37. — Tako so zopet enkrat govorili Lahji in se ogrevali za svoj stari postulat; ali govorili so zopet — brez Slovanov. Brez našega privoljenja pa ni in ne bo laškega vseučilišča v Trstu. Mi tudi hočemo svoje vseučilišče in smo se tudi izrekli za Trst. Če bi bili Lahji razsodni politiki, bi se približali Slovanom in bi se njihov postulat prej udeležil kot pa tako, ko so vražijo svoje slovanske sodeželane in se lovijo za svojimi nevarnimi sovražniki, Nemci. Ti jim ne bodo dali nič, marveč izkoristiti jih hočejo v svoje agresivne svrhe tu ob naši Adriji! Březina je klical Lahom, naj se združijo in skupno borijo »viribus unitis« naj se bojujejo — ali ni zadosti za Lahe »viribus unitis«, potrebnajim je slovanska roka v boju proti Nemcem in v boju za njihove postulate. Viribus unitis. Slovani in Lahji ob Adriji združeni, to bi bila moč, ki bi kaj veljala — ali prej morajo streti Lahji svojo kamoro; s to nima in ne more imeti pošten Slovan nobenega stika; ta jim je pa tudi glavna ovira v vsakem napredku!

Der Herr Wieser na državnem kolodvoru čuti nekaj, kar mu kaže, da le ne pojde vedno po njegovem na postaji in okoli postaje. Kaj je ta človek že hudega prizadjal ubogim slovenskim delavcem! To kriči po maščevanju. Kako so izkoristili ti reveži in kako vrlu vseh muk še žaljeni, ker so Slovenci! Ali tako ne pojde naprej. To čuti sedaj tudi Herr Wieser, ker se vrši neko poizvedovanje, neko preiskovanje, katero naj dožene in dokaže, kak grešnik je Wieser, kaj je že vse ali on ali njegovi prizadjal slovenskim železničarjem: to je tako, da kriči na Wieserja: marš Wieser iz Gorice!

»Ich sitze fester denn je!« — Wieser se je bil zbal in stopil je do svojih dobrih zaščitnikov v Trstu in na Dunaju. Ko se je povrnil, je rekel: Ich sitze fester denn je.... zdaj sedim v Gorici še bolj trdno kot kedaj prej! Tudi prizadeti nemški uradniki se hrupijo z ozirom na interpelacijo o razmerah na državni železnici: nam to ne bo nič škodovalo! No, bomo videli, koliko časa bo Wieser še tako trdno sedel v Gorici in ali res interpelacija ne bo nič »škodovala« prizadetim nemškim uradnikom!! Zapričeti boj se bo nadaljeval z vso silo toliko časa, da bo dobojevan z našo zmago! Drugega ne rečemo.

Prosveta.

Slovensko gledališče v Gorici. — V nedeljo, dne 16. t. m. se igra dramo v treh dejanjih »Žetev«. Spisal Šubert. Prestavila Zofka Kvedrova. Upamo, da občinstvo pozdravi to naznanilo z veseljem, kajti bila je že večkrat izražena želja, naj bi se pričelo tudi z dramo. Igralci so se nam sedaj pokazali le v burki in veseloigri. Začetek točno ob 8^{1/2}. Cene navadne.

DOPISI.

Iz cerkljanskega okraja.

Z Bukovega. — (Nemška tarcenja.) Gospod urednik! Že dolgo niste dobili iz naše gorske vasi najmanjšega poročila, ker Vam nisem imel ničesar poročati, kar sodi v javnost. Tudi danes bi

raje odložil pero a kot iskren rodo in domoljub se moram obregnuti ob našega gospoda učitelja oz. njegovo soprogo, ki prav pridno nemškutari, ne samo doma, marveč tudi po vasi. Soproga g. učitelja je bila učiteljica na slovenskih šolah ter je kot taka jedla slovenski kruh. Odkod sedaj ta sprememba? Morda je nemščina bolj »noble«, da govori v naši popolnoma slovenski vasi nemški, se svojima otrokoma in možem? Kako boste zahtevali narodnega ponosa od priprostega ljudstva, če sami narodni vzgojitelji grešite na tem! Slovenski učitelj(ica) bodi naroden ter dajaj v narodnem in drugem oziru lep vzgled!

Naroden Bukovčan.

Iz komenskega okraja.

Štanjel. — A. Rojc, tajnik C. M. podružnice v Štanjelu je nabral dne 9. 11. t. l. v znani krčmi g. Fl. Čehovina v Gor. Branici 19 K 40 v v prid tej podružnici. Letnino so plačali: Gorup Terezina, uč. sopr. Gabrije 2 K, Gorup Alojzij, učitelj Gabrije 2 K, Gorup Marica, uč. hčerka Gabrije 80 v za dve leti, Čehovin Ivanka in Ciril (Rokcevi) G. Branica oba 4 K. Darovali so: I. I., Trst 1 K, Železnikar Jožef, Opčine 2 K, Setembrini Ivan in Delak Anton, Trst, vsak po 2 K, Seme Anton, Rome Martin in I. I., Trst po 1 K in I. I. Trst 60 v. Ob tej priliki se izreka g. »Setembriniju« presrečna zahvala, ker je storil spotiti nabiralca s tako imenitno reklamo. Presrečna hvala vsem darovateljem!

Iz Gabrovice. — (Razno.) — V nedeljo 2. t. m. je priredila tukajšnja podružnica Nar. del. organizacije dobro obiskan shod. Predaval je g. dr. Sosič iz Trsta, ki nam je pojasnil v svojem nad eno uro trajajočem govoru slabo stanje našega delavstva. Dokazal je, da se nahaja delavčeva bodočnost v trdni organizaciji, zato pa tovariši zidarji, ki še niste vpisani v našo organizacijo, pridružite se nam!

4. novembra se je pričel pouk na naši strokovni nadaljevalni šoli za zidarje. V šolo pohaja do 40 vajencev skoro iz vseh bližnjih občin, seveda je domača vas najbolj častno zastopana. Prav tako! le žal, da se je ista prepozno otvorila. Naši delavci morajo trdo delati a na delu jim ukaže tujec, ki je preje spoznal važnost in pomen raznih strokovnih šol kakor mi.

Govori se, da bodo našo ljudsko šolo razširili v dvorazrednico. Vendar tudi naša vas pobere — drobtinico....

Gospodarske vesti.

Dnevna enkratna enovprežna poštna vožnja med Trnovim in Solkanom. — (Razpis natečaja). — C. kr. poštno in brzojavno ravnateljstvo namerava predlagati c. kr. trgovinskemu ministerstvu na Dunaju vpeljavo dnevno enkratne enovprežne poštne vožnje med Trnovem pri

Gorici in Solkanom po sledečem voznom redu: Daljala v km. odhod ob 9. uri dop. Trnovo pri Gorici — prihod ob 3.15 pop. km 5.5 odhod ob 9.50 dop. — Na Mostu (poštna nabiralnica) — odhod ob 1.50 pop. km 6.5 prihod ob 11 uri dop. — Solkan odhod ob 12 (opoldne). — Ta poštna vožnja bi se imela vzdrževati le z normalnim poštним vozom, kateri bi moral popolnoma zadostovati zahtevam, stavljenim v §§ 12 in 13 pouka o prevažanju pošte po cestah. Dohodki iz prevažanja oseb bi pripadali podjetniku. Gléde oskrbovanja te poštne vožnje bi se imelo skleniti pogodbo ter bi moral podjetnik položiti varščino (kavcijo) v znesku štiristo (400) kron. Kolekovane ponudbe za podelitev te prevaževalne službe naj se pošljejo najkasneje do 15. novembra t. l. c. kr. poštному in brzojavnemu ravnateljstvu v Trstu in naj se v istih označi letni pavšal, ki se zahteva za oskrbovanje omenjene vožnje.

Sokolski vestnik.

Poročilo o Martinovem večeru Sokola v Gorici, ki je vspel jako dobro, priobčimo prihodnjič.

Ženski telovadni odsek »Sokola« v Gorici je sklenil otvoriti nov oddelek za žensko telovadbo in sicer ob torkih in petkih od 6. ure zvečer, in to za one ženske, ki nima časa zahajati k večerni telovadbi. Obračamo se tem potom na vse narodno in sokolsko čuteče žentstvo, katero ima smisel za geslo: v zdravem telesu prebivaj zdrav duh, da se v kolikor mnogobrojnem številu udeležiti sestanka v društveni telovadnici dne 18. t. m. ob 6. uri zvečer, kjer se udeležence natančno pogovore o vsem potrebnem. Na zdar!

Telovadno društvo »Sokol na Dobrovem« priredi v nedeljo dne 16. t. m. javni nastop telovadcev, in sicer na Križadi v dvorani g. Kocjančiča. Nastopi se s prostimi vajami in na orodju. Po telovadbi ples. Nadeja se mnogobrojne udeležbe. Začetek ob 3.1/2 popoldne.

Prvaški »Sokol« napravi dne 16. t. m. nešizlet. Odhod iz Prvačine ob 12.20 z društvenega zemljišča skozi Šemeter-Sv. Rok-Rožna dolina. Aševica (Aševica 1/2 ure odmora) v Šempasu. V Šempasu se vdeležijo bratske veselice ter pri isti tudi sodeluje. Odhod iz Šempasa ob 8. uri zvečer čez Vogrsko v Prvačino. — Na zdar!

Štanjel. — Telovadno društvo »Sokol« v Komnu priredi v nedeljo dne 16. novembra t. l. izlet z naraščajem v Štanjel, kjer ponovi ob 3. popold. na grajskem dvorišču tik trga II. telovadni nastop s sledečim vspeedom: 1. Telovadne igre: 2. Redovne vaje moškega naraščaja: 3. Proste vaje deklic z loki: 4. Proste vaje dečkov s palicami: 5. Orodna telovadba: a) na drogu, b) na kozi: 6. Skupne proste vaje dečkov in deklic: 7. Skupine. — Vstopnina: sedeži 50 vin., stojišča 30 v.m.

otroci do 14. leta 10 vin. Morebitni prebitek se razdeli med Ciril-Metodovo podružnico v Štanjelu in »Sokolom« v Komnu. Preplačila se sprejema s hvaležnostjo. V slučaju slabega vremena se vrši zlet in nastop naslednjo nedeljo. — Odbor.

Tei. društvo »Sokol« za Šempas-Ozeljan priredi v nedeljo 16. t. m. v prostorih br. J. Humarja v Šempasu prvokrat »Martinov večer« z jako krasnim in bogatim vspeedom in sicer: 1. Hr. Volarič: »Izgubljeni cvet«, poje zbor iz Prvačine: 2. Iz dežja pod kap«, šaljiv samogovor: 3. Ferd. Juvaneč: »Pastir«, poje domači zbor: 4. »Goljufani«, šaljiv samogovor: 5. Iv. pl. Zajec: »Ružica i slavulj«, domači zbor: 6. »Ženitbena smola«, šaljiv prizor: 7. J. Aljaž: »Na planine«, domači zbor: 8. »Črnošolec«, burka v dveh oddelkih: 9. Družba Martinove gosi: 10. »Janez bi rad umrl«, šaljiv prizor: 11. »Slovo«, šaljiv samogovor: 12. »Pretakanje novega vina«. — Med posameznimi točkami svira Sokolska godba iz Prvačine. Začetek »večera« je točno ob 7. zvečer. Pred »večero« od 3. dalje in po »večeru« plesna zabava. Cene: Sedež 1 K, stojišče 40 v, plesni komad 20 v. Odbor.

Razne vesti.

Akademski slikar P. Gustinčič — šofer! — Z Reke poročajo: Premalo je zanimanja za umetnost, posebno pa, kar se tiče upodabljanja umetnosti. Ni čuda, če se nam je torej eden izmed najbolj talentiranih Jakopičevih učencev, g. Pavle Gustinčič, takorekoč izneveril. Sprejeli so ga v avto-garažo v Voloskem, kjer je čez 5 mesecev, koval, kuril in pilal kovaški meh. Dali so mu potem spridevalo, s katerim ga priporočajo kot mehanika. Nekaj dni potem je napravil na Reki šofer ski izpit.

Slov. akad. društvo »Adrija« v Pragi si je na I. občnem zboru izvolilo za XVI. tečaj sledeči odbor: Preds. Vuga Jože, stud. phil.; podpreds.: Suša Vladimir.

cand. ing.; tajnik: Marinič Ivan, stud. med.; knjižničar: Jenko Avgust, stud. phil. in Jagodič Šimen, stud. med.; časnikar: Bezljaj Miha, stud. iur.; gospodar: Švigelj Karol, stud. techn.; namestnika: Kogoj France, stud. med. in Prašelj Ivan, stud. techn.; preglednika: Marinič Fran, cand. med. in Abram Edvard, stud. techn.

Težka telesna poškodba v Trstu. — 8. t. m. popoldne sta se v Škednju sprla 41 letni težak Anton Nadok in 28 letni Matevž Koren. V prepiru je Koren potegnil iz žepa nož in ga zasadel Nadoku v trebuh, da so mu izstopila čreva. Nadoku je podal prvo pomoč zdravnik rešilne postaje, potem ga pa dal prepeljati v bolnišnico. Koren je bil aretiran.

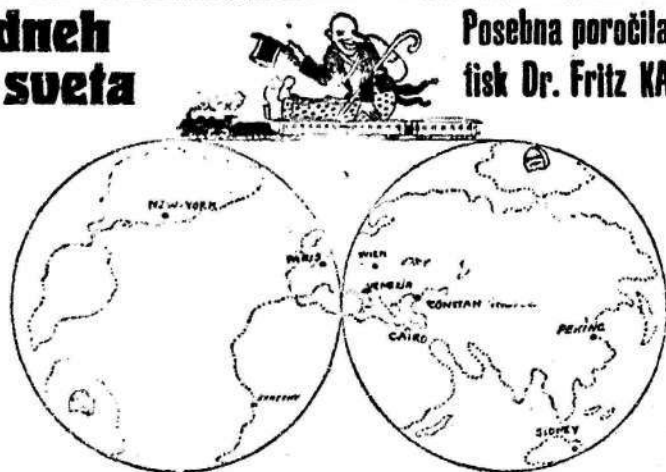
Trideset otrok je že povila žena nekoga poštnega uslužbenca v Briesnu na Pruskem; tridesetega je povila te dni. Nemški listi pravijo, da je dosegla svetovni rekord. Mati in otrok se počutita dobro.

Pod tramvajski voz se je vrgel v Trstu Fran Samec, star 23 let, doma iz Sv. Križa. Ljudje, ki so to videli, so pričakovali, da potegnejo Samca mrtvega izpod voza. Toda prišel je ven povsem nepoškodovan. Ker je videti slaboumen, so ga dali v opazovalnico.

Prodiranje metrske mere. — Od vseh velikih idej francoske revolucije ima še največ uspeha ideja zjediniti ves svet za eno dolgostno mero, za metrsko mero. Na zadnji mednarodni konferenci za upeljavo enotnih mer je govoril astronom Charles Normann o rastočem prodiranju metrske mere. Sedaj so se oprijele metrske mere tudi republike Srednje Amerike. Dalje je na novo vpeljan meter na Danskem, Japonskem, Siamu, Kitajskem, Malti in Južni Afriki. Edino Anglija se še upira metrski meri. V zadnjem času je pa Avstralija sprožila predlog, da se upelje v vsem britanskem carstvu meter. S tem bi metrska mera bila skoraj povsod upeljana.

(Dalje na četrti strani.)

V 8 dneh krog sveta

Za potovanje krog sveta se ravnokar pripravljam, Da redna poročila Vam pošiljal bom, Vas zagotavljam. Sledite na papirju mojih čevljev sled, Sicer pa v 8 dneh Vam pridem spet v posei.

Posebna poročila za PALMA tisk Dr. Fritz KAUTSCHUK,

Kinematograf „EDISON“ — Gorica

pri ljudskem ortu

Gledališka predstava. — Umetniško delo slavne tvrdke „SAVOJA“ iz Torina.

Od ponedeljka 10. do petka 14. nov.

se predvaja film

IN HOC SIGNO VINCES

(v tem znamenju boš zmagal).

To delo je vzeto iz časa vladanja Konstantina. Vidi se različne epizode vojne, mučenje kristjanov in zmago kristjanstva. Krasna scenerija. Kostumi takratne dobe. — Film obsega 2600 metrov.

Predstava traja približno 2 uri.

Vsak dan 3 predstave: ob 5., 7. in 9. zveč.